

Aanleiding en planning Belangenbehartiger

Aanleiding

- Parlementaire ondervragingscommissie Kinderopvangtoeslag ('Ongekend onrecht') stelde vast: rechten van burgers worden onvoldoende beschermd en rechtshulp is niet altijd toereikend of betaalbaar
- Coalitieakkoord 2021: 'er komt laagdrempelige en onafhankelijke fiscale rechtshulp'
- In 2023 is Soler Berk als kwartiermaker aangesteld. De kwartiermaker maakt het ontwerp voor een Belangenbehartiger voor belastingplichtigen en toeslaggerechtigden
- Deze Belangenbehartiger is een aanvulling op bestaande dienstverlening en initiatieven
- Purpose is gevraagd om vanuit onafhankelijke positie bij burgers, overheid en belangenbehartigers 1) het ontwerp te toetsen en verdere input op te halen en 2) gericht advies te geven over de aanvullende plek van de Belangenbehartiger

Planning

De opdracht is verdeeld in twee fases

- De **ontwerpfase** bestaat uit het geven van advies over de taken en bevoegdheden van de Belangenbehartiger en de positionering t.o.v. bestaande diensten en instanties
- In het afgelopen half jaar heeft de Kwartiermaker veel inzichten opgedaan o.b.v. gesprekken en interviews (zie: 'Eerste halfjaarrapportage kwartiermaker')
- In maart worden verschillende stakeholders geïnterviewd door Purpose om het ontwerp zo scherp mogelijk te stellen
- Het streven is om in april 2024 de ontwerpfase af te ronden wanneer de kwartiermaker schriftelijk advies heeft gegeven aan de bewindslieden en zij hier een besluit over hebben genomen
- Na het besluit start de **inrichtingsfase**

Mogelijke taken van de Belangenbehartiger

Mogelijke taken van de Belangenbehartiger

De mogelijke taken die de Belangenbehartiger krijgt, moeten **aanvullend** zijn op bestaande dienstverlening. Momenteel is er een gat in de fiscale rechtshulp en de Belangenbehartiger kan dit gat opvullen. Hierbij kan de Belangenbehartiger er zijn voor zowel burgers als voor de helpers/dienstverleners die vastlopen in de huidige processen.

Er wordt gewerkt op casusniveau en op systeemniveau. De Belangenbehartiger werkt aan specifieke casussen, waar bestaande dienstverlening (nog) geen invulling aan kan geven. Soms is een besluit rechtvaardig volgens wet- en regelgeving, maar is voor zowel de dienstverlener als voor de burger duidelijk dat dit besluit gevoelsmatig onrechtvaardig uitpakt. Daarnaast behoudt de Belangenbehartiger continu aandacht voor mogelijke verbeteringen op systeemniveau. Hierbij bieden de casussen een basis voor verbeteringen op systeemniveau.

In het kort is er een viertal mogelijke taken weggelegd voor de Belangenbehartiger:

1. Het aandragen van eventuele **alternatieve oplossingen** aan de Belastingdienst en Dienst Toeslagen binnen wet- en regelgeving op casusniveau.
2. Een **directe ingang** zijn voor maatschappelijk- en commercieel dienstverleners die burgers en bedrijven bijstaan in vastgelopen zaken
3. Het **agenderen en monitoren** van continue aandacht voor praktische rechtsbescherming binnen de Belastingdienst en Dienst Toeslagen. Bijvoorbeeld door aandacht hiervoor te vragen in trainingen, instructies en de inrichting van een leercirkel.
4. Het **signaleren** van structurele problemen die volgen uit casuïstiek waarin wet- en regelgeving knelt.

Mogelijke bevoegdheden van de Belangenbehartiger

Mogelijke bevoegdheden van de Belangenbehartiger

Er is nog niet vastgesteld hoe ver de bevoegdheden van de Belangenbehartiger reiken om de functie goed te kunnen vervullen en op welke manier dit in verhouding zou staan tot samenwerking met andere partijen en diensten (bijvoorbeeld Inspectie, Ombudsman, Belastingdienst en dienst Toeslagen). De bevoegdheden kunnen liggen op een schaal van het geven van advies, advies met mogelijkheid tot doorzettingsmacht/escalatie tot het geven van dwingend advies. Draagvlak onder en samenwerking met de diensten en partijen zijn cruciaal.

Mogelijke opties voor bevoegdheden zijn:

1. **Doorzettingsmacht:** de mogelijkheid om regie te voeren en bepaalde keuzes af te dwingen, bijvoorbeeld:
 - a) Het bevriezen van zaken ('Pauzeknop')
 - b) een alternatieve oplossing aanbieden als de Belastingdienst en de belastingplichtige er niet uit komen
 - c) signaleren als de systemen of wetgeving structureel problematisch zijn
2. **Rechtstreekse rapportagelij**n naar de Kamer: geen overlap met de Inspectie belastingen, toeslagen en douane

Mogelijke positionering van de Belangenbehartiger

Mogelijke opties voor positionering

De positionering van de Belangenbehartiger komt voort uit besluiten op het gebied van taken en bevoegdheden. De Belangenbehartiger moet dusdanig gepositioneerd worden dat er:

- De mogelijkheid is om kritisch en onafhankelijk te zijn (“Kritische Bondgenoot”);
- Genoeg vertrouwen en netwerk is om goed te kunnen samenwerken met diensten en partijen.

Draagvlak is hierbij wederom cruciaal.

Mogelijke opties voor positionering:

1. Aparte kamer binnen de Inspectie belastingen, toeslagen en douane
2. Onafhankelijk bureau binnen het ministerie van Financiën
3. Onafhankelijk bureau binnen de Belastingdienst en dienst Toeslagen